

ՀՀ ԿԳՄՄՆ

<<ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ>>

ՊՈԱԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Սովորողների մեջ արժեքային համակարգի
ծնավորումը առարկայի դասավանդման
ընթացքում

Ուսուցիչ՝ Աստղիկ Սարգսյան

Դեկավար՝ Կ. Օհանեսյան

Դպրոց՝ Ջերմուկի կրթահամալիր

Վայք 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն -----	3
Արժեքը՝ որպես նորմ -----	6
Սովորողների արժեհամակարգի ձևավորումը հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում -----	9
Արժեհամակարգի ձեռքբերումը օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում -----	13
Եզրակացություն -----	15
Գրականության ցանկ -----	16

Ներածություն

Երեխաների կրթության մասին խոսելիս՝ մենք հաճախ օգտագործում ենք «արժեքներ» հասկացությունը: Բոլորս կարելուով ենք արժեքների ձեւավորումը գալիք սերնդի մոտ եւ միգուցե այդ բառին ինչ-որ ենթագիտակցական իմաստ ենք հաղորդում: Փորձենք ձեւակերպել, թե ինչ է «արժեք» ասածը: Արժեքը երեւոյթ է մեր կյանքում, որի դիմաց մենք գին ենք վճարել: Արժեքը հնարավոր չէ ստանալ հեշտությամբ, այն պետք է վերապրել, անցկացնել քո միջով, զգալ ու գիտակցել: Այդ ամենի դիմաց մենք ստանում ենք իմաստներ, քանի որ արժեքներն են իմաստավորում կյանքը: Առանց արժեքների կյանքը դատարկ է: Հեշտ, առանց կորուստների եւ հաղթահարումների ապրելը երբեք չի երջանկացնում հենց այն պատճառով, որ չի բերում արժեքների ձեւավորման: Արժեքների մեծ մասը սնվում է Էթիկական նորմերից, ձեւավորվում է դրանց շնորհիվ: Էթիկական նորմերը անհրաժեշտ են մարդկանց համակեցությունը ապահովելու համար, դրանք պարտադրում են հրաժարվել ցանկալիից հանուն ընդհանուր

շահի:

Նորմերը տարբեր են լինում: Էթիկական նորմերը մեզ թելադրում են վարքագիծ, եւ որքան դրանք ավելի պահանջկոտ են, այնքան ավելի լուրջ արժեհամակարգ է պետք ձեւավորել, որպեսզի մարդը բնականորեն դրանց համապատասխանի: Չարգացած մշակույթները ունեն զարգացած Էթիկական նորմեր: Երբ դրանք քայքայվում են, պահանջները նվազում են, առաջանում են արժեհամակարգային խնդիրներ: Ահա թե ինչու առաջին հայացքից անվտանգ թվացող տարատեսակ «ազատությունները» իրենց հետ մեծ վտանգներ են բերում: Հիմա անդրադառնանք բարոյականությանը: Բարոյական է այն ամենը, ինչը նպաստում է արժեքների պահպանմանը եւ չի հակասում դրանց: Անբարոյական է ամենը, ինչը դեմ է արժեքներին եւ բերում է դրանց քայքայման: Օրինակ, ցանկացած հասարակության մեջ անբարոյական է դավաճանությունը միայն այն պատճառով, որ այն արժեզրկում է խոստումը: Եթե խոստումն արժեք չի կրող, մարդկանց համակեցությունը կվերածվի մղձավանջի, քանի որ կվերանա փոխադարձ վստահությունը: Հենց դրանով է վտանգավոր, օրինակ, կոռուպցիան, քանի որ այն դավաճանություն է հանրությանը տված խոստմանը: Երբ փլուզվում են արժեքները, խախտվում է համակեցությունը եւ տարածվում անբարոյականությունը: Մարդիկ դժբախտանում են, տնտեսությունն անկում է ապրում, հանցագործությունները դառնում են համատարած, կյանքը կորցնում է

իմաստի զգալի մասը, մարդիկ սկսում են հեշտությամբ իրար կոտորել: Չենց այս պատճառով է, որ կրթության հենքը եւ գլխավոր իմաստը պետք է դառնա արժեհամակարգի ձեւավորումը: Դպրոցը պետք է լինի օրինակելի տարածք, ուր հաստատուն են էթիկական նորմեր, ուր աշակերտները սովորում են դրանց համապատասխանել: Չաճախ դպրոցը ստիպված է պայքարել հանրության մեջ տարածված արատների դեմ եւ այդ պայքարում պարտավոր է հաղթել: Մանկավարժի առաջնային սոցիալական գործառույթը մարդկային ներուժի, նրա ոգեղենության վերարտադրումն է: Պահպանելով և փոխանցելով համամարդկային արժեքներ, հաղորդակից դարձնելով երեխային արժեքային համակարգին՝ մանկավարժը սերմանում է կատարյալ մարդկային էության ձգտելու ցանկություն, զարգացնում հոգևոր արժեքներ կրողի զգացողություն, նպաստում հասարակության արժանապատիվ անդամ լինելու ձգտմանը: Դպրոցին և հատկապես մանկավարժին է լիազորված ապագայի կերտումը: Ուսուցիչը պարտավոր է ապահովել սովորողի մտավոր հոգեկան գործընթացների, ֆիզիկական կարողությունների, լեզվամտածողության զարգացումը, նրա հայեցի հոգեկերտվածքի և արժեհամակարգի ձևավորումը: Ուսուցչի կարևորագույն գործառույթը սովորողների ուսուցման, դաստիարակության և զարգացման գործընթացները մանկավարժորեն կառավարելն է՝ հաշվի առնելով նրանց հոգեբանական, տարիքային առանձնահատկություններն ու ընդունակությունները, զարգացման մակարդակը, կրթական կարիքները՝ ստեղծելով համապատասխան մանկավարժական պայմաններ:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ներկայումս կրթությունը վերաճել է մի գործոնի, որը նպաստում է հասարակության մեջ մարդու դերի առավել արժևորմանը՝ զարգացնելով համակեցության, հանդուրժողականության, համագործակցության և արժեքային անհրաժեշտ որակներ: Կրթական միջավայրի և կրթության բովանդակության արդիականացման անհրաժեշտությունը պահանջում է ուսուցման ավանդական մոտեցումների և մեթոդների վերանայում, կրթության նկատմամբ պետական և հասարակական հոգածության արմատական բարելավում: Ժամանակակից բարեփոխումները, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացումը և այլ գործոններ անմիջական ազդեցություն են ունենում սովորողների արժեհամակարգի ձևավորման վրա: Հետևաբար անհրաժեշտ է ճշգրիտ որոշել այն արժեքները, որոնք անհրաժեշտ են 21-րդ դարի քաղաքացուն, և այն մեխանիզմները, որոնցով այդ արժեքները հասցվելու են անհատին: Սրանով է պայմանավորված թեմայի արդիականությունը:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ:

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել և ներկայացնել աշակերտների մոտ արժեհամակարգի ձևավորումը առարկայի դասավանդման ընթացքում:

ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ:

Առաջադրված նպատակին հասնելու համար աշխատանքում առաջադրվել են հետևյալ խնդիրները՝

1. Սահմանել արժեք հասկացությունը
2. Ուսումնասիրել և ներկայացնել սովորողների արժեհամակարգի ձևավորումը հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում
3. Ուսումնասիրել և լուսաբանել աշակերտի արժեհամակարգի ձևավորման գործընթացը անգլերեն լեզվի դասավանդման ժամանակ:

ԱՐԺԵՔԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՆՈՐՄ

Արժեքը աշխարհի յուրահատուկ ընկալումն է, որը ձևավորվում է ոչ միայն ձեռք բերված գիտելիքի և ինֆորմացիայի, այլև սեփական կենսափորձի հիման վրա: Արժեքային համակարգի ձևավորումն անհնար է պատկերացնել հասարակությունից, մարդկանց հետ շփումից զատ: Անձի արժեքների համակարգը ձևավորվում է սոցիալականացման ընթացքում ներքնայնացման՝ հասարակական-քաղաքական, բարոյական, գեղագիտական իդեալների (հասարակական փորձ և մշակույթ) յուրացման միջոցով, որոնք բնորոշ են տվյալ սոցիալական հանրությանը: Արժեքային համակարգի ձևավորումն ընթանում է դաստիարակության և կրթության ընթացքում սոցիալական փորձի յուրացման միջոցով: Անձնային արժեքները ձևավորվում են սոցիալականացման ամբողջ ընթացքում: «Արժեհամակարգ» հասկացությունը մանկավարժական գիտության մեջ ըմբռնվում է բավական լայն շառավիղով: Առավել ընդունված է այն ընկալումը, որ արժեհամակարգը մարդու բարոյական, գեղագիտական, հոգևոր, իմացական, մշակութային և էթնիկական արժեքների համախումբն է, որն անհրաժեշտ է անձի ներդաշնակ, բազմակողմանի ձևավորման և զարգացման համար: Արժեքների թվարկված համախմբերից որևէ մեկին գերապատվություն տալը կնշանակեր ոչ մանկավարժական մոտեցում խնդրին. Արժեհամակարգը լիակատար է և համեմատաբար ավարտուն բոլոր ներառված համախմբերի ներդաշնակ փոխյուրացման պայմաններում: Ահա թե ինչու «արժեհամակարգ» հասկացությունը նաև զուրկ է խիստ որոշակի ստուգությունից: Արժեքը մարդու վերաբերմունքն արտահայտող ցուցանիշ է, որի կարևոր կատեգորիաներից են՝ հավատն ու սերը: Հավատը ծնում է հույս և մղում մարդուն ապրելու, ստեղծելու, արարելու: Հավատը դառնում է կողմնորոշիչ մարդու կյանքի և գործունեության համար: Մարդիկ քանի դեռ ապրում են՝ հավատում են, քանի դեռ հավատում են՝ ապրում են: Սերը մյուս մարդկանց հետ միավորվելու ձգտումն է: Սիրո մեջ միավորվում են մարդու արժեքային պատկերացումները: Սիրո մեջ մարդն ավելի պահանջկոտ է դառնում ինքն իր նկատմամբ, ձգտում ինքնակատարելագործման: Ահա թե ինչու սերը մշակութային և գեղեցիկ երևույթ է: Հաճախ արժեք է համարվում ճշմարտությունը, հատկապես բարու և գեղեցիկի հետ կապվելիս: Ճշմարտությունը միայն որոշակի սոցիալ-մշակութային պայմաններում է ձեռք բերում արժեքային նշանակություն, իսկ գոյաբանական և իմացաբանական

իմաստներով ըմբռնված ճշմարտությունը արժեքաբանորեն չեզոք է: Արժեքներ կարող են համարվել.

1. Առողջությունը
 2. Սերը, ընտանիքը, երեխաները, տունը
 3. Մտերիմները, ընկերները, շփումը
 5. Նյութական բարեկեցությունը
 6. Հոգևոր արժեքները, հոգևոր աճը, կրոնը
 7. Ժամանցը՝ հաճույք, հոբբի, զվարճանք
 8. Ստեղծագործական ինքնադրսևորումները
 9. Ինքնակրթությունը
 10. Սոցիալական կարգավիճակը և դիրքը հասարակության մեջ
 11. Ազատությունը (խոսքի, ընտրության և այլն)
 12. Կայունությունը
 13. Ազնվությունը, ներողամտությունը
 14. Վստահությունը, նվիրվածությունը, փոխօգնությունը
 15. Հայրենիքը
 16. Հարգանքը
 17. Աշխատասիրությունը
 18. Բարությունը
 19. Արժանապատվությունը
- և այլն

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԱՐԺԵՅԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Արժեհամակարգի ձևավորման և նրա հարաբերական կայունության ապահովման համար հանրակրթության բնագավառում կարևոր և անփոխարինելի նշանակություն ունեն բոլոր ուսումնական առարկաները, որոնց թվում, այնուամենայնիվ, արժեքների ձևավորման առումով չափազանց մեծ է հումանիտար ոլորտի ուսումնական առարկաների դերը: Արժեհամակարգի մեջ կուտակված է անցյալի փորձը, որի յուրացումը աշակերտների մեջ ձևավորում է հայրենասիրության, սեփական ժողովրդի պատմության, նրա ստեղծած մշակութային արժեքների, գիտական նվաճումների համար հպարտության զգացում: Իսկ ակտիվ ճանաչողական գործունեության պայմաններում ձևավորված գիտելիքները աշակերտների մոտ վերածվում են համոզմունքների և կարողությունների: Այսօր աճող սերնդի դաստիարակության գործն ընթանում է տարբեր հանգամանքների ազդեցության ներքո՝ ժողովրդագրական, ազգային, մշակութային, ընտանեկան, կրթական, հասարակական, սոցիալական և այլն: Հաշվի առնելով բազմաթիվ այս և այլ հանգամանքներ՝ ժամանակակից մանկավարժության համար խնդիր է դառնում սովորողների ազգային գիտակցության ձևավորումը սեփական ժողովրդի պատմության ու մշակույթի հենքի վրա՝ չանտեսելով համամարդկային արժեքները: Կրելով վերոնշյալ և այլ հանգամանքների ներգործությունը, ընտրությամբ յուրացնելով դրանց ազդեցությունը՝ աշակերտը հաղորդակցվում է հասարակական մշակույթին և ձևավորվում իբրև ստեղծագործական – անհատականություն: Ընդ որում՝ կրթական տարբեր աստիճաններում աշակերտն ունենում է աշխարհի նկատմամբ վերաբերմունքի տարբեր դրսևորումներ և հարաբերություններ: Վերաբերմունքն աշխարհի նկատմամբ և հարաբերությունը աշխարհի հետ, վերաբերմունք սեփական անձի նկատմամբ և հարաբերությունն ինքն իր հետ իրականացվում են հասարակական դաստիարակության համակարգի (ուսումնական հաստատություններ, հասարակական, պետական, խորհրդակցական մարմիններ, մանկապատանեկան կառույցներ, այլ) և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (հեռուստատեսություն, համացանցային լրատվական միջոցներ, մամուլ) միջոցով: Կինոն, թատրոնը, հեռուստատեսությունը, համացանցը ներգործում են աշակերտի անձի վրա ոչ միայն ինքնին՝ որպես տեղեկատվության աղբյուրներ, այլ նաև որոշակի

տիպարների միջոցով, որոնք դրսևորվում են այդ «տեղեկատվական աղբյուրներից հոսող» հերոսների վարքագծում: Աշակերտի արժեքների ձևավորման վրա ազդող գործոններից են ավանդական միջոցները, այսինքն՝ աշակերտի մեջ աշխարհի նկատմամբ վերաբերմունքի և հասարակության հետ հարաբերության, սեփական անձի նկատմամբ վերաբերմունքի ձևավորումը ընտանիքի և սոցիալական միջավայրի միջոցով: Աշակերտի արժեքների ձևավորման վրա ազդող մյուս գործոնը տարիքայինն է: Տարիքային դաստիարակությանը բնորոշ են հակումը դեպի մշակույթի որոշակի շերտերը, կենցաղին բնորոշ արժեքների որոշակի աստիճանակարգությունը: Սակայն այստեղ ամենակարևորը մանկավարժների կողմից «աշակերտների մեջ կյանքի նկատմամբ դրական վերաբերմունքի, ապրած յուրաքանչյուր օրվա համար ուրախության զգացում ապրելու ունակության ձևավորումն է»: Սովորողի անձի արժեքների ձևավորման վրա ազդող մյուս գործոնը միջանձնային հարաբերություններն են կամ իրենց համար հեղինակավոր, երևելի մարդկանց հետ շփումները (ծնողներ, ուսուցիչներ, մեծահասակներ, ընկերներ և այլն): Աշակերտը նրանցից կարող է ստանալ արժեքների վերաբերյալ ինչպես դրական մոդելներ, այդպես նաև բացասական: Ընդամին՝ բացասական մոդելները հակում ունեն ձևավորվելու ավելի արագ և անդառնալի բացասական ազդեցություն կարող են ունենալ սովորողի անձի արժեքային ճիշտ դաստիարակության վրա: Հետևաբար արժեքների դաստիարակության այս բնագավառը պահանջում է մանկավարժական խստագույն վերահսկողություն և ըստ հարկի՝ նաև միջամտություն: Աշակերտի արժեքների ձևավորման խնդիրները բնականաբար լուծվում են ոչ միայն ընտանիքում, այլ նաև ուսումնական հաստատություններում՝ ուսումնադաստիարակչական գործընթացի միջոցով: Ուսուցման դաստիարակչական ներգործությունը օբյեկտիվ օրինաչափություն է, որովհետև աշակերտների համար ուսուցումը գործունեության հիմնական տեսակն է, դրա համար էլ այն կարևոր դեր է կատարում նրանց անձի ձևավորման գործում: Ուսուցման գործընթացի դաստիարակչական ներգործության հարուստ աղբյուր է բուն գործընթացի բովանդակությունը, որովհետև ընտրելով դաստիարակչական առումով հիմնական գաղափարները, օրենքները և հասկացությունները՝ ուսուցիչը հնարավորություն է ստանում առարկայական ծրագրերի բովանդակության յուրացման միջոցով աշակերտների մեջ սերմանել քաղաքական, իրավական, բարոյական, գեղագիտական, բնապահպանական և այլ գիտելիքներ ու վերաբերմունք: Կրթության

բովանդակության հետ միասին ուսուցման մեթոդները ներգործում են աշակերտների ճանաչողական ունակությունների վրա՝ նրանց հնարավորություն տալով ստացած գիտելիքները կյանքում օգտագործելու ըստ նպատակի: Սովորողների անձի արժեքների ձևավորման առումով հանրակրթության մեջ ուրույն նշանակություն ունեն ուսուցանվող օտար լեզուները:

Ուսուցչի քաղաքացիական դիրքորոշումը, ձգտումը՝ դաստիարակել բարձր արժեքներ կրող քաղաքացիներ, նրա մտահորիզոնը, հասարակական լայնախոհությունը, սերը երեխաների նկատմամբ ուսումնական գործընթացի արժեքային դաստիարակչական ներգործության բարձրացման կարևոր պայմաններից են: Ընդ որում՝ դաստիարակչական խնդիրների լուծումը պայմանավորված է նաև նրանով, որ ուսուցիչը համագործակցային փոխհարաբերությունների միջոցով նախատեսում է աշակերտների ոչ միայն մտավոր, այլև բարոյական, գեղագիտական ու ֆիզիկական դաստիարակության խնդիրների նկատմամբ համակողմանի մոտեցում: Ուսուցման գործընթացում լուծվում են սովորողների կրթական, դաստիարակչական կամ արժեքային և ընդհանուր զարգացման խնդիրները: Դրա համար յուրաքանչյուր դասի դաստիարակչական խնդիրների լուծումը նախատեսում է ոչ թե մեկուսացված կամ առանձին մոտեցում, այլ գիտելիքների ու կարողությունների, արժեքային որակների, կամքի, բնավորության, զգացմունքների, հոգեբանական տարբեր դրսևորումների միաժամանակյա և փոխկապակցված մոտեցում:

Յուրաքանչյուր դասի ժամանակ ուսուցիչը որոշակի դաստիարակչական խնդիրներ է լուծում՝ հաշվի առնելով տվյալ առարկայի և թեմայի ուսումնասիրման հիմնական խնդիրները, որոնք ներկայացված են առարկայական ծրագրերում: Նա առանձնացնում է ընդհանուր դաստիարակչական խնդիրները, որոնք առանձին աշակերտների մոտ հաճախակի են դրսևորվում: Ուսուցիչը ուսուցման կազմակերպման տարբեր ձևերի ընտրության միջոցով (անհատական, խմբային, 10 էքսկուրսիա, դասղեկական ժամ, արտադասարանական միջոցառումներ և այլն) առավել արդյունավետ է դարձնում աշակերտների արժեհամակարգային դաստիարակչական խնդիրների լուծումը: Օրինակ՝ խմբային աշխատանքի ժամանակ աշակերտները սովորում են ուշադրությամբ վերաբերվել միմյանց, միասին հաղթահարել դժվարությունները, միասին ձեռք բերել հաջողություններ, լսել հակադիր կարծիքներ, ընդօրինակել միմյանց և այլն: Հասակակիցների խմբում աշակերտն ավելի ազատ է արտահայտում իր մտքերն ու

դատողությունները, գործում է անկաշկանդ, ինչն էլ նպաստում է ուսուցման արդյունավետ կազմակերպմանը: Անհատական աշխատանքում դաստիարակվում է աշակերտների ինտելեկտուալ պատրաստակամությունը դժվարությունները հաղթահարելու գործում, ձևավորվում են համառության, ինքնակազմակերպման և ինքնավերահսկման ընդունակություններ: « Ելնելով վերոգրյալից՝ կարող ենք եզրահանգել, որ արժեքային համակարգի ձևավորումը ժամանակակից դպրոցի գերխնդիրն է և մշտապես պետք է լինի մանկավարժների ուշադրության կենտրոնում:

Արժեհամակարգի ձեռքբերումը օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում

Օտարն լեզուն հաղորդակցության միջոց է, այն ուսումնասռության և ճանաչողական կարողությունների հզորացման միջոց է: Օտար լեզվով հաղորդակցումը աշխարհաճանաչման ,ինքնաճանաչման և այլ մշակույթների ճանաչման հիմնական գրավականն է:Լեզվական փաստացի գիտելիքի ,բառապաշարի,քերականական կանոնների տիրապետումը առանց հաղորդակցական կարողությունների ցանկալի արդյունք չի տալիս:Օտար լեզվի դասընթացները տրամադրում են արժեհամակարգային և վերաբերմունքային կրթության և զարգացման անսպառ հնարավորություններ:

Օտար լեզվի ուսուցման ժամանակ երեխան սովորում է՝

1. ճանաչել ազգային և ուսուցանվող լեզվի մշակույթների մի շարք տարրեր,դրանց դրսևորումներն առօրյա կյանքում և դրսևորել հանդուրժողականություն:
2. ճանաչել ազգային և համաշխարհային մշակութային բազմազանությունը,ժառանգությունը և արժեքները:
3. գիտակցել բազմալեզու կրթության դերը որպես գլոբալ աշխատաշուկայում հաջողության գրավական:
4. Կարևորել համակեցության նախապայման հանդիսացող արժեքները՝ ընկերասիրություն,հարգանք,հանդուրժողականություն,մարդու իրավունքներ,օրենքի գերակայություն, ժողովրդավարություն և այլն:
5. Արժևորել համաշխարհային մշակույթի և միջմշակութային հաղորդակցության դերը մարդու և քաղաքակրթության զարգացման գործում:
6. Ցուցաբերել հարգալից,հոգատար և պատասխանատու վերաբերմունք այլ ազգությունների,սրանց մշակույթների ,իր շրջապատի մարդկանց,առարկաների և շրջակա միջավայրի նկատմամբ:
7. Դրսևորել հոգատար և պատասխանատու վերաբերմունք մշակութային ժառանգության հանդեպ:

8. Դրսևորել հոգատար և պատասխանատու քաղաքացիական վերաբերմունք՝ ճանաչելով իր իրավունքներն ու պարտականությունները որպես հասարակության անդամ:
9. Դրսևորել համաշխարհային մշակութային արժեքների հետ հաղորդակցվելու ձգտում, գիտակցական վերաբերմունք աշխատանքի նկատմամբ որպես սոցիալական պատասխանատվություն և անհատի ինքնաճանաչման դրսևորում:
10. Կարևորել գիտությունը որպես աշխարհաճանաչողության ձև և գիտության զարգացումը որպես հասարակական առաջընթացի նախապայման:
11. Արտահայտել իր տեսակետը հիմնավորելով այն նախապես հավաքված փաստերով, բերելով օրինակներ այլոց կամ սեփական փորձից, ձևակերպել նորարական լուծումներ գոյություն ունեցող խնդիրների հաղթահարման համար, ներկայացնել իր գաղափարները տարբեր ձևաչափերով:
12. Հանդես գալ որպես ինքնակազմակերպված անհատ, դրսևորել հոգատար վերաբերմունք ընտանիքի անդամների նկատմամբ օգնելով նրանց տնային գործերում, խոսել քաղաքավարի մեծերի և տարեկիցների հետ,
13. Արժևորել հոգատար և հարգալից վերաբերմունքը ընտանիքի անդամների նկատմամբ, գիտակցել ընտանիքի դերը անձի զարգացման և հասարակության առաջընթացի համար;
14. Համագործակցել թիմակիցների հետ գիտակցելով դրա առավելությունը, կայացնել ապագա մասնագիտության ինքնուրույն, հիմնավորված ընտրություն:
15. Վերլուծել համայնքի արդի խնդիրները, արձագանքել դրանց որպես իրազեկ, պատասխանատու քաղաքացի, մասնակցություն ունենալ համայնքի զարգացման գործում:
16. Դրսևորել բարձր քաղաքացիական գիտակցություն որպես ժողովրդավարական հասարակության անդամ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթությունը մարդակենտրոն գործընթաց է, ազգի հիմքը կրթությունն է և ցանկացած լավ, բարի ու արժեքավոր բան, հենց կրթության միջոցով է, որ փոխանցվում է մարդկանց, տարածվում հասարակության մեջ, դաստիարակում մատաղ սերնդին: Կրթության ողնաշարը, կրթության առանցքը արժեհամակարգն է: Այն հիմքերի հիմքն է: Կարծում եմ, որ ցանկացած մարդու համար արժեքային համակարգն այն է, ինչ այդ մարդն ինքն իր համար արժեք է համարում:

Եվ այսպիսով, կատարելով մի շարք ուսումնասիրություններ, գալիս ենք այն եզրահանգման , որ արժեքային համակարգի ձևավորումը ժամանակակից դպրոցի գերխնդիրն է և մշտապես պետք է լինի մանկավարժների ուշադրության կենտրոնում: Մանկավարժը, ուսուցիչը պետք է սեփական օրինակով դաստիարակի սանին, օրինակ ծառայի, որովհետև օրինակի ուժը զորավոր է: Հասարակության և յուրաքանչյուր անհատի ճիշտ կենսակերպի ձևավորման և բարեկեցիկ կյանքի ապահովման համար Հայաստանի Հանրապետության հանրակրթական դպրոցներում արժեքային որոշակի համակարգի առկայությունը կրթության բովանդակության անհրաժեշտ բաղադրիչներից մեկն է դարձել, որը սովորողներին պետք է փոխանցի գիտելիքներ, կարողություն-հմտություններ, որոնք ուղղված են ընդհանրական համակարգված արժեքային հիմքերի ձևավորմանը և դրանով՝ պետության, ազգի և անհատի ներդաշնակ փոխհարաբերության ապահովմանը: Քսանմեկերորդ դարասկզբի քաղաքացին հասկանում է, որ այն երկիրն է հավակնում ունենալ լավ կրթական համակարգ, որը ոչ միայն գիտելիքի փոխանցումը, կարողություն- հմտության ձևավորումն է ապահովում, այլև իսկապես պատասխան է տալիս սովորողի արժեքային վերջնարդյունքների մասին բոլոր հիմնահարցերին: Դրա համաձայն դպրոցականը պետք է լինի հայրենասեր, օրինապահ, ազնիվ, մարդասեր, պատասխանատվությամբ օժտված, նախաձեռնող ու հասարակական գործում դիրքորոշում ունեցող քաղաքացի, դրսևորի փոխըմբռնում և կարողանա համագործակցել ինչպես տարեկիցների, այնպես էլ ծնողների, իրենից մեծերի ու փոքրերի հետ:

Յուրաքանչյուր ուսուցչի առջև կանգնում է իր առարկայի ուսումնական դասընթացի նյութերով արժեքների համակարգի ձևավորման, սովորողների անձի դաստիարակության խիստ բարդ խնդիրը: Եվ այդ խնդիրը լավագույնս լուծվում է օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում:

Գրականության ցանկ

1. Առարկայական չափորոշիչներ. <https://escs.am/am/search>
2. Հանրակրթության պետական չափորոշիչ. <https://www.arlis.am/documentview>
3. <http://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=149788>
4. Մանասյան Ն., Հանրակրթության արժեքային համակարգը,
«Մանկավարժություն» գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, 2004թ.,
5. Մուրիկ Ա. Վ., Դպրոցականի անձը և նրա դաստիարակությունը
կոլեկտիվում, Երևան:
6. Չեյնայան Ն. Ա., Անձնային արժեք հասկացությունն անձի տեսություններում,
Հանրային կառավարում, «Պետական ծառայություն»